

TAALBESCHOUWING: ZINSDLEN

Doelen

- Zinnen afbouwen tot onderwerp en persoonsvorm overblijven, daarna aanvullen met passende zinsdelen.
- Gegeven zinsdelen invullen in een context.
- Nadenken over andere zinsdelen dan het onderwerp die een antwoord geven op de vragen: Welke woorden zeggen wat? Aan wie? Of voor wie is of doet iemand iets?

Materiaal

- Werkboek 84–86

Lesverloop

1 Introductie – Motivatie

Zeg tegen de leerlingen dat je een aantal koppen uit een leerlingentijdschrift hebt verzameld. Hou indien nodig een kort gesprek over het woord 'kop'. De krantenkoppen zijn echter onvolledig. Laat ze die krantenkoppen aanvullen.

Verzamel de aanvullingen van de leerlingen. Bewaak of de aanvullingen ook zinvol zijn. Bespreek ook telkens de kop inhoudelijk: Waarover zou het artikel dan kunnen gaan? Zou dat kloppen voor onze school? Voor onze klas?

2 Kern

2.1 Leerfase

Bespreek de zinnen een voor een met de leerlingen.

- Wat is het onderwerp van de zin?
- Wat zijn de werkwoorden?
- Geven ze een actie aan? Zeggen ze wat iemand doet?
- Hebben alle zinnen die aanvulling nodig?

Sommige korte zinnen drukken een zinvolle boodschap uit. Andere zinnen hebben meer zinsdelen nodig. Laat de zinnen afbouwen tot alleen het onderwerp en de werkwoorden overblijven.

Bijvoorbeeld: Wij willen, De leerlingen verdienen, Ik lees...

Leerlingen stellen vast dat sommige zinnen onvolledig zijn. Wat ontbreekt er in deze zinnen? **Wat** willen wij? **Wat** verdienen wij? **Wat** lees ik? (of: **Voor wie** lees ik?). In deze zinnen moet een zinsdeel worden toegevoegd dat een antwoord geeft op deze vraag.

2.2 Oefenfase

Oefening 2: Leg de nadruk op het feit dat de leerlingen alleen iets mogen invullen wanneer dat ook echt nodig is. Laat ze deze oefening individueel oplossen. Hier kun je eventueel kort aandacht besteden aan 'nachtelijke angsten'. Besteed bij de verbetering ook tijd aan de originaliteit van de verhalen.

Oefening 3: Maak duo's met een 'sterke' leerling en een 'zwakkere' leerling. Zij maken beurtelings een zin en leggen aan hun partner uit hoe ze de zinsdelen benoemen. Controleer actief of de leerlingen dit ook effectief doen.

Oefening 4: Individueel werk. Bespreek de juistheid van de gebouwde zinnen. Besteed aandacht aan leuke zinnen die bij de prent passen.

3 Slot

Overloop opnieuw de besluiten van de leerfase. Laat de leerlingen zoveel mogelijk zelf formuleren. Eindig eventueel met het overlopen van onderstaand meenemertje, of doe een kort zinsbouwspelletje.

Noot

Zie ook de aanvullende oefeningen in het werkboek pag. 86.

EVALUATIE

Doelen

- In gegeven zinnen onderwerp en persoonsvorm onderstrepen.
- Zinnen, waar het echt nodig is om de betekenis te vatten, aanvullen.
- Werkwoorden schrijven die een aanvulling nodig hebben en die er geen nodig hebben. Aansluitend zinnen vormen
- Woordsoorten herkennen.

Materiaal

- Kopieerblad 119–120
- Kopieerblad correctiesleutel 121–122
- Kopieerblad klassikale foutenanalyse
- Kopieerblad individuele foutenanalyse

Toelichting

Algemene remediëring

Vorm groepen van twee. Laat de leerlingen de toetsen met elkaar bespreken. Het is de bedoeling dat ze van elkaar leren. Stuur bij waar nodig.

Remediëring per doel

Oefening 1

Remediëring

Stuur bij vanuit de vraagstelling 'wie' en 'wat'. Relateer aan de begrippen onderwerp en persoonsvorm.

Oefening 2 en 3

Remediëring

Confronteer de leerlingen met de volgende zinnen: 'An neemt.' en 'An roept'. Laat de zinnen uitbeelden, dramatiseren. De leerlingen duiden de zin aan die je het duidelijkste kunt begrijpen. Vraag hoe dat komt. Bij het werkwoord 'roepen' is de boodschap duidelijk. Bij het werkwoord 'nemen' verwacht je te vernemen wat de An neemt. Je verwacht te weten wat An echt neemt. Dan pas wordt de betekenis van de boodschap helemaal duidelijk. Dat werkwoord heeft dus een aanvulling nodig.

Oefening 4

Remediëring

Laat de leerlingen enkele zinnen formuleren. Schrijf ze op het bord. Ontleed de zinnen en bespreek de gebruikte woordsoorten op basis van volgende informatie.

- Werkwoord: zegt wat het onderwerp is of doet.
- Zelfstandig naamwoord: persoons-, dier-, zaak- of plantnaam.
- Bijvoegelijk naamwoord: zegt iets over het zelfstandig naamwoord, staat voor het zelfstandig naamwoord, is niet echt nodig.
- Lidwoorden: korte woordjes, aanduiden van een zelfstandig naamwoord.